

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 6 marca 2018 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł., po rozpatrzeniu wniosku M. T. z dnia 16 lutego 2018 roku - na podstawie art. 136 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, odmówił wnioskodawczyni prawa do niezrealizowanego świadczenia po zmarłej matce M. Ś., z uwagi na to, że w akcie zgonu wskazano datę znalezienia zwłok zmarłej, a nie datę zgonu, zatem nie ma możliwości ustalenia okresu, za który świadczenie powinno być wypłacone.

/decyzja – k. 59 plik II akt ZUS/

W dniu 9 kwietnia 2018 roku wnioskodawczyni złożyła odwołanie od powyższej decyzji, wskazując, że data znalezienia zwłok zmarłej jest jednocześnie datą jej zgonu, co potwierdzić mogą świadkowie, którzy rozmawiali ze zmarłą dzień przed jej śmiercią.

/odwołanie - k.3/

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. wniósł o jego oddalenie, podnosząc argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

/odpowiedź na odwołanie k. 4/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. Ś. urodzona w dniu (...) pobierała emeryturę od dnia 1 listopada 2010 roku na podstawie art. 26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Świadczenie było płatne do dnia 6 – go każdego miesiąca.

/bezsporne, a ponadto decyzja – k. 45/46 plik II akt ZUS/

W dniu (...) córka M. M. T. złożyła wniosek o wypłatę niezrealizowanego świadczenia po osobie uprawnionej do świadczeń emerytalno – rentowych. Do powyższego wniosku odwołująca załączyła odpis skrócony aktu zgonu M. Ś., w którym nie wskazano daty zgonu, a jedynie datę znalezienia zwłok – 2 lutego 2018 roku, godzina 19.10.

/wniosek – k. 51-53 plik II akt ZUS, kserokopia odpisu skróconego aktu zgonu – k. 55-57 plik II akt ZUS /

Akt ten został sporządzony w oparciu o kartę zgonu z dnia 2 lutego 2018 roku, w której nie wskazano daty zgonu, a jako datę i godzinę znalezienia zwłok podano datę 2 lutego 2018 roku, godzina 19.10.

/bezsporne/

M. Ś. mieszkała samotnie pod adresem ul. (...) w Ł.. Utrzymywała stały kontakt z dwoma sąsiadkami – A. L. oraz W. P. (1). Jej jedyną córką była M. T., również zamieszkała w Ł.. Przed śmiercią M. T. kontaktowała się z matką telefonicznie na 4 dni przed odnalezieniem jej zwłok – 29 stycznia 2018 roku. W dniu 2 lutego 2018 roku M. T. ponownie próbowała się skontaktować telefonicznie z matką, ta jednak nie odbierała telefonu.

/zeznania wnioskodawczyni – e- prot. 00:02:37-00:16:37 – płyta CD k.20 w zw. z 00:20:10 -00:20:24 płyta CD k.56/

Przed śmiercią, 1 lutego 2018 roku, ok. godz. 19.00 M. Ś. rozmawiała przez telefon z A. L.. Informowała ją wówczas, że źle się czuje. W dniu 2 lutego 2018 roku ok. 4.00 A. L. ponownie dzwoniła do M. Ś., aby dowiedzieć się o jej samopoczucie, ta jednak nie odbierała już telefonu. A. L. wraz z W. P. (1) udała się następnie do mieszkania zmarłej, jednakże jej drzwi były zamknięte.

/zeznania A. L. – e- prot. 00:18:16-00:38:02 – płyta CD k.20/

W dniu 2 lutego 2018 roku ok. 19.00, po zakończeniu pracy, M. T. udała się do mieszkania swojej matki. M. Ś. leżała na podłodze w kuchni. Miała na sobie podkoszulkę i bieliznę. W pokoju, w którym sypiała, paliło się światło. M. T. stwierdziła, że matka nie żyje.

/zeznania wnioskodawczynie – e- prot. 00:02:37-00:16:37 – płyta CD k.20 w zw. z 00:20:10 -00:20:24 płyta CD k.56, zeznania W. P. – e- prot. 00:03:21-00:10:56 – płyta CD k.48/

Wezwany na miejsce lekarz wystawił kartę zgonu zmarłej, uzupełniając w niej jedynie datę znalezienia zwłok, nie zaś datę samego zgonu, pomimo iż stwierdzany zgon był relatywnie świeżym zgonem.

/ zeznania Ł.C. – e- prot. 00:02:36-00:17:10 – płyta CD k.56/

Ustalenia stanu faktycznego, Sąd Okręgowy dokonał w oparciu o akta emerytalno-rentowe odwołującej, jak również dokumenty znajdujące się w aktach niniejszej sprawy. Powołane wyżej dokumenty nie były przez strony kwestionowane w zakresie ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem okoliczności wynikające z treści tych dokumentów należało uznać za bezsporne i mające wysoki walor dowodowy. Za wiarygodne Sąd Okręgowy uznał również zeznania świadków oraz wnioskodawczynie, bowiem pozostawały one spójne, logiczne i szczegółowe – nie ujawniły się przy tym żadne okoliczności mogące deprecjonować ich walor dowodowy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawczynie jest zasadne i jako takie zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem sporu pomiędzy stronami było to, czy odwołująca ma prawo do niezrealizowanego świadczenia po zmarłej matce M. Ś..

Z treści art. 136 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2018r, poz. 1270) wynika, że w razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenie określone ustawą, świadczenie należne jej do dnia śmierci wypłaca się małżonkowi, dzieciom, z którymi osoba ta prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w razie ich braku – małżonkowi i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej, lub na którym utrzymaniu pozostawała ta osoba. Ustęp 2 tego artykułu stanowi, że osoby wymienione w ust. 1 mają prawo do udziału w dalszym prowadzeniu postępowania o świadczenia, nieukończonego wskutek śmierci osoby, która o te świadczenia wystąpiła. Natomiast ust. 3 stanowi, iż roszczenia o wypłatę świadczeń, o których mowa w ust. 1, wygasają po upływie 12 miesięcy od dnia śmierci osoby, której świadczenia przysługiwały, chyba że przed upływem tego okresu zgłoszony zostanie wniosek o dalsze prowadzenie postępowania.

W ocenie Sądu zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwolił na ustalenie, iż data zgonu była tożsama z wynikającą z dokumentów datą znalezienia zwłok. Ustalenia w tym zakresie Sąd poczynił na podstawie zgromadzonej dokumentacji, a także na podstawie zeznań świadków i strony. Organ rentowy nie zgłosił wniosków dowodowych mających na celu wykazanie okoliczności przeciwnych.

Z ustaleń wynika, że jeszcze w dniu 1 lutego 2018 roku M. Ś. żyła w godzinach wieczornych – rozmawiała bowiem ok. godz. 19.00 przez telefon z A. L.. Udała się ona także na spoczynek nocny, na co wskazuje strój, w jakim w dniu 2 lutego 2018 roku znaleziono ciało zmarłej – będący strojem nocnym, do spania. Jednocześnie w dniu 2 lutego 2018 roku, od godziny 4.00, należy przyjąć, że M. Ś. nie żyła, bowiem nie odebrała telefonu od A. L.. Brak natomiast jakichkolwiek logicznych argumentów, dla których można by przyjąć, że nie znajdowała się ona o tej porze w domu. Jednocześnie w ocenie Sądu stwierdzić należy, iż ze względu na miejsce znalezienia zwłok (kuchnia), jak również zapalone światło w pokoju sypialnym zmarłej, do zgonu doszło w godzinach porannych dnia 2 lutego 2018 roku, gdy M. Ś. wstała z łóżka i udała się do kuchni, pozostawiając w pokoju (z uwagi na panujący jeszcze o tej porze mrok) zapalone światło.

Tym samym brak jest powodów, aby przyjmować, iż do zgonu doszło w innej dacie niż data znalezienia zwłok, tym bardziej, iż wystawiający kartę zgonu w godzinach wieczornych dnia 2 lutego 2018 roku lekarz również przyznał, iż był to zgon „relatywnie świeży”.

W ocenie Sądu zostało zatem wykazane, że zgon nastąpił w dniu 2 lutego 2018 roku, a brak zapisu o tym w akcie zgonu nie pozbawia wnioskodawczyni ustalenia daty zgonu w związku z ubieganiem się o świadczenie z ubezpieczenia społecznego, uwarunkowanego tym ustaleniem.

Niezależnie od powyższego, wskazać należy, że podstawę materialnoprawną podjętych w niniejszej sprawie rozstrzygnięć stanowią nadto przepisy ustawy z dnia

28 listopada 2014 r. - Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2018 roku, poz. 2224) w brzmieniu obowiązującym na dzień wydania zaskarżonej decyzji. Zgodnie z art. 37 ust. 1 powołanej ustawy akt stanu cywilnego, który nie zawiera wszystkich wymaganych danych, uzupełnia kierownik urzędu stanu cywilnego, który go sporządził, na podstawie innych aktów stanu cywilnego, akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego prowadzonych dla tego aktu i innych dokumentów mających wpływ na stan cywilny. Uzupełnienia aktu stanu cywilnego dokonuje się z urzędu, na wniosek osoby, której ten akt dotyczy, lub jej przedstawiciela ustawowego, na wniosek osoby mającej w tym interes prawny lub prokuratora, w formie czynności materialno-technicznej (art. 37 ust. 3). Do wniosku o uzupełnienie aktu stanu cywilnego załącza się dokumenty, o których mowa w ust. 2 (art. 37 ust. 6). Wnioskując o uzupełnienie aktu stanu cywilnego na podstawie materiałów archiwalnych, do wniosku należy załączyć uwierzytelniony odpis lub wypis, lub uwierzytelnioną przez właściwy organ reprodukcję tych materiałów (art. 37 ust. 7). Kierownik urzędu stanu cywilnego, dokonując uzupełnienia, wydaje wnioskodawcy odpis zupełny uzupełnionego aktu stanu cywilnego (art. 37 ust. 8).

Zgodnie z art. 92 ust. 1 ww. ustawy akt zgonu sporządza się w dniu, w którym dokonano zgłoszenia zgonu, a jeżeli zgłoszenie zgonu nastąpiło w sposób określony w art. 17 - w następnym dniu roboczym po dniu zgłoszenia zgonu. Zgodnie zaś z ust. 2 art. 92 powołanej ustawy, akt zgonu sporządza się na podstawie karty zgonu oraz protokołu zgłoszenia zgonu. W tym zakresie, ustawodawca nie dał zatem kierownikowi USC możliwości uwzględnienia przy rejestracji zgonu innych dokumentów niż wyżej wymienione, dlatego też kierownik USC w Ł. zobligowany był sporządzić przedmiotowy akt zgonu zawierający dane wynikające z przyjętego zgłoszenia i karty zgonu. Stosownie zaś do treści art. 38 ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego uzupełnienia aktu zgonu dokonuje sąd w postępowaniu nieprocesowym, na wniosek osoby zainteresowanej lub prokuratora, jeżeli akt zgonu nie zawiera daty lub godziny zgonu, a dane te nie wynikają z akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego stanowiących podstawę sporządzenia aktu zgonu. Odmowa dokonania czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego następuje w formie decyzji administracyjnej (art. 2 ust. 6 ww. ustawy). Na podstawie art. 38 powierzono zatem sądom powszechnym uzupełnienie aktu zgonu, jeżeli akt ten nie zawiera daty lub godziny zgonu i jeżeli dane te nie wynikają z akt zbiorowych, stanowiących podstawę sporządzenia aktu zgonu. Uzupełnienia aktu zgonu o datę lub godzinę zgonu dokonuje sąd rejonowy w postępowaniu nieprocesowym. Orzeczenia sądu w postępowaniu nieprocesowym zapadają w formie postanowień, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Od postanowień sądu I instancji orzekających, co do istoty sprawy przysługuje apelacja.

Niesłusznym jest natomiast twierdzenie, że otrzymawszy niepełny akt zgonu w zakresie braku oznaczenia daty i miejsca zgonu, brak jest podstaw do wypłaty na rzecz odwołującej niezrealizowanego świadczenia po matce M. Ś.. Wskazać bowiem należy, że obowiązujące przepisy prawne nie przewidują postępowania o uzupełnienie karty zgonu. Co istotniejsze, z powołanego wyżej przepisu art. 94 ust. 2 pkt. 2 ww. ustawy wynika, że protokół zgłoszenia zgonu powinien zawierać datę, godzinę oraz miejsce zgonu albo jeżeli nie są znane - datę, godzinę oraz miejsce znalezienia zwłok. Również zgodnie ze wzorem karty zgonu, określonym w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 11 lutego 2015 r. w sprawie wzoru karty zgonu (Dz. U. z 2015r., poz. 231), wydanego na podstawie art. 144 ust. 7 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. - Prawo o aktach stanu cywilnego, podaje się datę i godzinę zgonu albo datę i godzinę znalezienia zwłok. Skoro zatem akt zgonu sporządza się na podstawie karty zgonu i/lub protokołu zgonu, które - zgodnie z powołanymi przepisami - zawierały datę znalezienia zwłok, to akt zgonu nie mógł zawierać daty zgonu. Ponadto, zgodnie z art. 95 ust. 1 pkt. 4 powołanej ustawy, akt zgonu może zawierać datę zgonu albo jeżeli nie są znane - datę znalezienia zwłok. Wychodząc bowiem naprzeciw potrzebie usunięcia ułomnych dotychczasowych przepisów

ustawy – Prawo o aktach stanu cywilnego, sugerujących w swym literalnym brzmieniu alternatywność wpisywania do aktu zgonu daty, godziny i miejsca zgonu bądź daty, godziny i miejsca znalezienia zwłok, wprowadzono regułę, że treść aktu zgonu obejmuje datę, godzinę oraz miejsce zdarzenia, zaś ulokowanie w akcie zgonu informacji identyfikujących czas i miejsce ujawnienia zwłok miało rangę wyjątku i dopuszczalne było tylko i wyłącznie wtedy, gdy nie są znane dane, umiejscawiające zgon w czasoprzestrzeni. Powyższa formuła oznacza, że względny obowiązek zamieszczenia w akcie zgonu danych, dotyczących znalezienia zwłok, będzie aktywowany się jedynie wówczas, gdy niemożliwe będzie ustalenie daty, godziny i miejsca śmierci osoby zmarłej. Za potrzebą takiej modyfikacji przemawia zresztą tak cel rejestrowania przez organy administracji publicznej zdarzeń wpływających na stan cywilny osób, jak i doniosłość informacji odnośnie do daty, godziny, miejsca zgonu, przypisywanej jej m.in. w sferze prawa spadkowego. Taka też sytuacja ma miejsce w rozpoznawanej sprawie. Niesłusznym jest stanowisko Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, iż brak wskazania w odpisie skróconym aktu zgonu zmarłej - daty i godziny zgonu, a wskazanie wyłącznie daty, godziny oraz miejsca znalezienia zwłok, uniemożliwia przyznania na rzecz odwołującej prawa do niezrealizowanego świadczenia po zmarłej matce. W niniejszej sprawie, wprawdzie nie udało się wnioskodawczyni odnaleźć karty zgonu, ale niewątpliwie w rubrykach dotyczących daty i godziny zgonu nie zostały wpisane żadne dane, natomiast wskazana została data znalezienia zwłok, tj. dzień 2 lutego 2018 roku. Karta zgonu, na podstawie której został następnie sporządzony odpis skrócony aktu zgonu, zawierała bowiem tylko takie dane. W tym przypadku brak jest zatem podstaw do uzupełnienia aktu zgonu o datę zgonu, która w niniejszej sprawie jest tożsama z datą znalezienia zwłok, wpisaną przez lekarza pierwszego kontaktu, który sporządził kartę zgonu zmarłej M. Ś.

Jednocześnie możliwym było ustalenie w toku niniejszego postępowania rzeczywistej daty zgonu M. Ś. – która, jak już wskazano, jest tożsama z datą znalezienia zwłok. Ustalenia te, zgodnie z treścią art. 473 § 1 k.p.c., mogły zostać poczynione również w oparciu o osobowe źródła dowodowe, jak miało to miejsce w niniejszej sprawie.

Wobec powyższego, organ rentowy bezzasadnie odmówił wnioskodawczyni prawa do wypłaty niezrealizowanego świadczenia, gdyż zdaniem Sądu odwołująca wykazała, że spełnia przesłanki z art. 136 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS i świadczenie za okres do dnia zgonu M. Ś. (tj. do dnia 2 lutego 2018 r.) powinno zostać jej wypłacone.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego w ten sposób, że przyznał odwołującej prawo do niezrealizowanego świadczenia po zmarłej w dniu 2 lutego 2018 roku matce M. Ś.

Zarządzenie:

odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi ZUS wraz z aktami rentowymi